

„Řada literátů, kteří odešli, byla jediným mostem, jenž spojoval komunistickou stranu s veřejností. Ostatní kontakt vedení se členstvem byl již dávno ztracen. Nyní je spálen poslední přechod...“ A tak dále: Takhle píše Právo lidu. Nuže: fakta proti frázím. Fakta o tom, jak sedm spisovatelů „udržovalo kontakt vedení s členstvem“. Ivan Olbracht nebyl od roku 1925 jako referent na jediné veřejné či členské schůzi. Každé delegování na dělnické schůze zásadně odmítal a soudruzi, kteří měli na starosti přidělování schůzí, vědí, jak při tom dovedl být hrubý. Svě zdráhání odůvodňoval zdravotním stavem, jenž mu zakazuje mluvit. Uvidíme, jestli se při schůzích likvidátorů tento zdravotní stav zlepší. — Marie Majerová nebyla na politické dělnické schůzi leta. — Jaroslav Seifert, kterému nikdo nemůže vyčítat, že by rozuměl politice, nechodil na schůze vůbec. Kontakt vedení s členstvem udržoval stylizováním inzerátů pro Komunistické knihkupectví. (Práce, jež je velmi užitečná a záslužná, jako každá jiná poctivá práce, ale na níž kontakt vedení s masami jistě nezávisí.) St. K. Neumann a V. Vančura se už dávno sami vyřadili z jakékoli stranické práce. Podpis projevu proti straně byl po řadě let jejich první politickou prací. — Josef Hora ze jmenovaných jediný tu a tam — tak jednou za dva, tři měsíce — přednášel v některé dělnické schůzi o kulturních otázkách a o Sovětském svazu. Sečteme-li činnost celé sedmy, shledáme, že jediný člen polbyra má za týden více styků s masami a členstvem, než všech sedm literátů za 10 let. Poněvadž Právo lidu úvahu, z níž jsme citovali, nadepisuje: „Sděljuje se nám z komunistických kruhů“, musíme podotknout, že pánové ze spisovatelské sedmy by měli mít přece trochu více sebekritiky.

(*Rudé právo*)

Již poněkolkáté, leč tentokráte zvláště radostně, zní po vlastech československých, či lépe v novinách pravolevých směrů, vítězný hlahol, že komunistická strana československá je v koncích, že se rozpadává. „Masy“ ji opouštějí, vzdělaný český dělník prohlíží, že jediná jeho spása je u stran státo-tvorných, a tak konec komunistů je neodvratný. Tak slyšíme, a vždy stejně, vždycky po určité době, jakmile se v této straně něco šustne. Stačí, aby se dva tři lidé se stranou rozešli, a už se hlásá, že je s ní amen. Tak veliká je touha a tak vroucí přání, aby tomu tak bylo. Tentokráte pak jásalo se takto zvláště silně, neboť teď už to bylo přece ale docela a docela jisté. Napřed se vzbouřilo předsednictvo odborové komunistické centrály, potom sedm spisovatelů, potom 26 senátorů a poslanců — to už přece je něco. A tak se k tomu v novinách ještě přidaly také „masy“ a katastrofa komunismu u nás byla hotová.

Nepletl jsem se nikdy do domácích soukromých záležitostí našich politických stran, třebaš vím velmi dobře, že u nás politika pomalu nebude vůbec už nic jiného, než takovéto využívání domácích sporů ve straně k účelům jiných stran, a proto i umělé často jich vyvolávání a rozeštvávání mezi sebou. Kdo však s tak malými prostředky zachází, ten s nimi také schází, neboť skutečný politický vývoj jde přes ně a proto také i přes něho. Hleděl jsem proto vždy k politickým myš-

lenkám a k lidem jen potud, pokud ty myšlenky reprezentují. Tak jsem se zachoval vždy ke všem stranám a nemám příčiny, proč bych tuto zásadu opouštěl i v tomto případě. Mne proto ani tu nezajímá, hněvá-li se ten člen strany s oním či onen s tímto apod. To jsou malichernosti, které se nadouvají právě jen proto, že naše politika je tak uboze malicherná. Ale to mi ovšem nebrání, abych k tomu neřekl také slovo, jen ovšem trochu jiného rázu. A činím tak tím spíše, že je můj názor na tyto věci čtenáři Varu jistě očekáván, takže jsem jim to vlastně povinen. A dále mně na věci opravdu i záleží, neboť se netajím a nikdy jsem se netajil, že komunismus je mi nejživějším hnutím dneška, největší hybnou silou, myšlenkovou i mravní, jež nás může vyvést ze zbahnělosti dnešního světa. I když mi tudíž nezáleží na osobách, záleží mi tím více na věci, na tom, aby náš život, ochuzený až k ubohosti, neztratil ještě to poslední, co má živého a ukazujícího vpřed a výš.

Chci to však učinit docela krátce, ve formě jakýchsi odpovědí na otázky, které se při událostech poslední doby objevily. Myslím totiž, že tím čtenářům Varu nejlépe vysvětlím to, co ze zmatených těch zpráv jim asi jedině neb aspoň nejvíce uvázlo v mysli a na co ode mne čekají odpověď.

„Rozklad“ komunismu. To je první heslo, s nímž se pracovalo a pracuje. A zajímavě, že více v tzv. levých či hradních listech než v čistě pravicových. Národní osvobození, Přítomnost, Právo lidu — tam je ten „rozklad“ docela hotová věc. A přece zrovna poslední události je mohly přesvědčit o opaku. Především je zajímavě, že komunistické masy dělníků jsou úplně pohromadě, že na ně všechny ty spory neměly vůbec vlivu. To se ukázalo 1. máje, kdy projev komunistický byl, pokud jde o masy, větší než jindy (kdo tvrdil opak, ten buď nechtěl, nebo neuměl vidět, co je pravda), a ukázala to i velmi rychlá likvidace všech, kdož se se stranou rozešli, v jejich vlastních, místních organizacích. O nějakém „rozkladu“ komunistické strany ani jako strany nemůže být tedy řeč. To musil vidět každý, kdo bez předsudků sledoval chování se masy v těchto sporech. Ale komunismus dále není

přece jen strana. Stranou jsou národní demokrati, sociální demokrati atd., ale ne komunismus. To je hnutí, dnes již tak hluboko vstřípené do mysli všech lidí, že je odtud nikdo nevyrve. Proto mohlo by zahynout třeba deset komunistických stran, a pořád by ještě komunismus nezanikl. Oslabil by se snad na čas jeho vliv na vnější věci, ale uvnitř by pracoval stejně silně, a možná ještě silněji, dále. Je proto úplně nesmysl mluvit o konci komunismu. Komunismus nemůže vůbec zahynout, zmizet, leč až tehdy, až jeho idea bude naplněna. Ostatně to docela dobře cítí, třeba říkají opak, i ti, kteří prorokují jeho zánik. I ti v hloubi duše jsou si vědomi, že je to něco více než jen chvilková, poválečná bublina. Odtud horlivost jejich prorokování, že komunismus zmizí, i užívání všech, i nejhorších prostředků proti němu, ač podle toho, co říkají, by vlastně měli komunismus nechat bíděně někde v koutě zahynout. Ale to oni ne, právě proto, že tomu doopravdy nevěří. A není ani možno jinak. Komunismus je idea příliš živá, aby neznepokojovala. Proto můžeme být bezpečni, že zvyšuje-li se pokřik, že komunismus je v koncích, je jistě na postupu.

Karlínští kluci. Nerad sem zatahuji tento termín. Ale je v něm celá úroveň boje proti dnešnímu mladému vedení komunistické strany. O co totiž nejvíce jde, je prý toto: strany se zmocnili nezralí hoši, kteří stranu zničí. Tak aspoň tvrdí i odbojníci ve straně i odpůrci mimo stranu, kteří najednou mají skutečně až dojemnou péči o to, aby komunistická strana neutrpěla žádné škody. A proto se vrhají na mladé vůdce strany, aby stranu před nimi zachránili. Podívejme se tedy, co je na tom pravdy. Je pravda, že vedení strany se ujali lidé mladí, ale žádní „kluci“. Pokud vím, jsou to lidé průměrně asi třicetiletí, někteří i starší, tedy lidé v nejlepší, nejplněnější tvořivé síle, kdy lidé vždy dokazovali a budou dokazovat nejvíce. Ale zde se právě lidem tohoto věku upírá právo na činnost. Není již to prostě ubohé? Říkáme pořád, jak moderní život má rychlé tempo, ale přitom přímo nemožně zvyšujeme hranici, kdy člověk se může uplatnit. Co kdysi byli dvaceti-

letí, o třicetiletých ani nemluvě! A dnes tito jsou ještě „kluci“. A říkají to nejen dědové, ale i lidé, o nichž bychom přece mohli se domnívat, že mají pro práva a přednosti mládí pochopení. Proto bylo by při této příležitosti vůbec záhodno do našeho světa vykřiknout, a hodně vykřiknout, že ne stáří, ale mládí je přednost, protože mládí je zdraví, kdežto stáří je nemoc. Stanuli-li proto v čele našich komunistů mladí lidé, je to jistě lepší a zdravější, než vedou-li jiné strany staří páni, kteří patří už dávno na penzi.

Mládí nových vůdců je však vlastně jen záminka, či lépe, co na nich lidem nejvíce překáží, je ani ne tak fyzické mládí, jako jejich směrové mládí. Jimi totiž dostává se přímo ve vedení strany proud docela nový a mladý v tom smyslu, že je to již proud vytrysklý z nových podnětů nové doby. Netajil jsem se nikdy názorem, že u nás je nutno ke skutečnému komunismu se teprve propracovat. Na našich komunistech ležela vždycky těžká tíha předválečného sociálního demokratismu, z něhož skoro všichni její přívrženci vyšli. Bylo proto takřka nutno, aby vyrostla nová generace, již skutečně komunistická, vyrostlá již z poměrů poválečných a v ideovém ovzduší revoluce ruské. A to jsou právě tito mladí. To byl proces docela nutný, který bylo možno pozorovat brzo po ustavení se komunistické strany u nás. Viděl jsem jej také dosti zblízka, v Socialistické společnosti, kam docházeli již i tito mladí komunisté. A příznávám, že jsem to viděl s radostí, neboť to znamenalo nutné prohloubení a obrodu celého hnutí. Je proto sice přirozeno, že jednotlivci, kteří tento proces neprodělali, jsou tím zmateni a že zejména starší, i když necháme stranou spory osobní, se tím cítí dotčeni a jakoby utlačeni. Ale vývoj nemohl jít jinak a ideově i politicky znamená jistě veliký krok vpřed.

Je proto na velkém omylu, kdo myslí, že toto další stadium ve vývoji komunismu u nás se dá zatlačit opět zpět, ve stadium již odbyté a překonané. To je prostě historická nemožnost. Je možné, že mladí, kteří se tohoto úkolu ujali, nebudou mít ještě tolik síly a třebas i politického umění, aby to, co si

vzali za úkol, opravdu provedli. To je docela možné. Ale je především předčasné je takto již napřed soudit, nýbrž má se jim k tomu ponechat potřebný čas a každý, komu na zdaru hnutí záleží, měl by jim v tom být nápomocen a ne již napřed jim v tom ještě překážet. Kdo tak činí, není jistě ani dobrý komunista, ani uvědomělý přítel komunismu. Ale dále i tu platí, že důležitější je to, co toto další pošnutí komunistické myšlenky zanechá v myslích našeho dělnictva, než okamžitý, vnější snad stranický úspěch. I ztroskotat zde bylo by jen čestné, jistě čestnější, než odtrubovat již napřed a spokojovat se s tím, co jest. A proto i po té stránce nejen nevidím ve vítězství těchto mladých žádnou újmu komunismu u nás, nýbrž naopak velký zisk, a jako jsem přál vždy i dříve všem těm, kteří se pokoušeli vyvést hnutí ze stojatých vod, v něž upadalo, nemohu i tu než přát nejlepšího zdaru těm, kteří se o to s vynaložením všech svých sil, odvážně a s riskováním celého svého postavení pokoušejí dnes.

Moskva. I to je strašák, který se vrací v úvahách o událostech v komunistické straně stále a stále. Zejména sociální demokrati jím operují, ale také jiné strany, tzv. hradní. O tom však netřeba ztrácet mnoho slov. Že socialismus je možný jen jako hnutí světové, ví a musí dnes vědět každé socialistické dítě. A že boj je jen tenkrát dobrý, je-li veden jednotně, z jednoho centra, ví také zase každý, kdo jen trochu někdy o něco bojoval. A ta „Moskva“ není nic jiného než právě to, že komunismus bere obě ty zásady doopravdy. Je hnutím dělnictva celého světa, a proto ovšem jednotným, sdruženým ve Třetí internacionále. A nebojuje naslepo jako hoši za školou, nýbrž jako celek a podle jednotných plánů. A tato dvojí zásada, přenesená v praxi, je pro komunistu to, čemu se říká „Moskva“. Proto však komunistovi „Moskva“ není něco cizího. Náš komunistický dělník cítí dobře, že „Moskva“ není někde daleko v Rusku, nýbrž že je v něm, že jako člen Internacionály je prostě kusem této „Moskvy“, čili že „Moskva“ je konec konců on sám. To ovšem nechápe náš i levý pseudosocialista, jehož socialismus jde sotva za hranice Velké Prahy. Tomu je

„Moskva“ hrůzostrašná cizina. Ale tím jen právě dokazuje, že není vůbec socialista, nýbrž nacional.

Disciplína. A konečně poslední strašák. V komunistické straně je prý hrozný teror. Kdo nejde v linii nebo kdo se dokonce postaví proti straně, octne se mimo ni. A to se zdá být našim individualistům docela nesnesitelné. O tom jsem pověděl ve svém článku o Trockém tolik, že k tomu mohu zde jen odkázat. Musím však vyslovit politování, že právě v tom selhali i někteří z těch, jichž je v jednotné frontě komunistické strany velká škoda. I mezi nimi některým nervy vypověděly službu, že si neuvědomili, kam až možno s prosazováním vlastních názorů jít a kde nutno se podřídit vyšším zájmům celku. Je to ovšem lidské, ale i tak lze toho silně litovat. Jiná ovšem je kapitola, jak Hais a jeho lidé se zmocnili Mezinárodního odborového sdružení. To byl způsob, jenž by měl přímo otrást každým, kdo má jen trochu smyslu pro veřejnou morálku a zejména mravnost politických hnutí. Ale ukázalo se, že právě ti, kteří o této mravnosti nejčastěji mluví, se s tím zde nejdříve a nejlehčeji smířili. Tu najednou bylo docela v pořádku, že kdosi úplně diktátorsky zmocnil se dělnického majetku proti vůli většiny. Pro „demokracii“ byla to sice rána přímo do očí, ale to bylo např. i pro Národní osvobození docela v pořádku. Vždyť to přece bylo — proti komunistům! Hle, jak upadá i mravní disciplína tam, kde je uvolněna ideová, zásadová disciplína.

A s tím mohu skončit, neboť nic jiného se nestalo. Způsobilo se vedle toho sice mnoho hluku ještě a zvířilo mnoho prachu, ale to znamená tuze málo, jako vždy v takové věci. Být nespokojen je sice lehké a také dát to najevo nějakým projevem. Ale co dál? A před tím stojí dnešní tzv. opozice. Bude těžko hledat cestu dále. Spojuje ji jen odpor proti jednotlivým osobám. Svého programu však nemá a nebude mít, neboť je to smíšenina nejdívnějších směrů, i zásadních odpůrců ze veřejška. A dělnictva také nemá, protože to za ní nejde. A tak na „rozklad“ komunismu u nás bude přece jen zase nutno ještě čekat dále.

kteří byli za svůj uveřejněný projev proti metodám dnešního komunistického vedení vyloučení z komunistické strany a zbavení svých funkcí v jejích institucích, vystoupilo na obranu komunistické strany, tj. polbyra, dvanáct mladých literátů, hlavně z Devětsilu, kteří, organizováni a (z většiny) i neorganizováni, prohlašují, že sedm z jejich starších kamarádů literátů „využilo svých literárních jmen k útoku na stranu, která pro nás znamená život a která až dosud znamenala život i pro ně“. Pp. Teige, Nezval, Biebl, Závada (tento prohlásil dodatečně, že projev nepodepsal), Halas, Konrád, Novomeský, Clementis, Václavek, Weil, Fučík a Tittelbach se posadili na soudcovskou stolicí a kárají s vážnou tváří St. K. Neumanna, Horu, Olbrachta, Majerovou, Malířovou, Seiferta a Vančuru za to, že se odvážili upozornit dělnictvo na neschopnost dnešních komunistických vůdců. Projev dvanácti, či vlastně jedenácti, se nespokojuje pohružkou sedmi, že „naše cesty se rozcházejí“, ale vykládá, že „těžká chyba“ sedmi je i nebezpečím pro moderní kulturní tvorbu, jež prý je možna jen v rámci komunistické strany. Jedenáct mladých nadšenců by si mělo zapsat za uši, že kultura není nikdy odvislá od nějaké strany, spíš ale od určitého světového názoru, myšlenky, které strana může sloužit špatně, nebo i zneučtovat a poškozovat ji vůbec. Ještě komičtější přídech má, když výtky dvanácti, psané jakoby ne literáty, ale v polbyru, se